

*Ανελαστικότητα των άνωμάτων ύδων ύφ'ους πραγματοποιείται ή συγχώνευσις των δύο Τραπεζών, αυτή άναφέρεται ότι άποτελεί διά τήν Κυβέρνησιν άπαραίτητον μέτρον πρός πραγματοποίησιν τής βωσικής της επιδιώξεως : τής μειώσεως δηλαδή του τραπεζικού τόκου.

Είναι γεγονός ότι ο τραπεζικός τόκος είναι ύψηλός. Είναι μάλιστα εις τήν πραγματικότητα σημαντικώς ένώτερος του επίσημου καθιερωθέντος διά τας τραπεζικούς χορηγήσεις επιτοκίου των 12%. Διότι τό επιτόκιον τούτο επιβαρύνεται μέ προμηθείας και άλλα έξοδα. *Εκ του γεγονότος τούτου ή διατήρησις διά τήν οικονομίαν είναι ύσφαλώς βεβαία.

Ποτα όμως είναι τά αίτια του τούτου ύφους των τραπεζικών τόκων και πώς κατέστη δυνατόν νά γίνωνται ένεντά από τήν οικονομίαν;

Χρεία έφορμή εις τήν τούτου ύφους των τόκων υπήρξεν ή άφόρητος πίεσις, ήτις έδημιουργείτο έν τῇ μεταπολεμική έλληνική οικονομία εκ τής μεγίστης ζητήσεως χρηματικών κεφαλαίων, ήτις κατά μικρόν μόνον μέρος έκανοποιείτο διά των ίδιων διαθεσίμων των Τραπεζών (προπολεμικά καταθέσεις έισοκ. ύρχ. 23,5 καταθέσεις 30/6/52 έισοκ. ύρχ. τῷ 1938 = 5,5). *Η πίεσις αυτή, φυσικά, έντεινεται ούν τῷ χρόνῳ μέ τήν ανάπτυξιν τής παραγωγικῆς δραστηριότητος. *Ητο δέ τόσον μεγάλη, ώστε, παρά τήν άρωγήν του *κεντρικού *ιδρύματος τό όκοιον προέβαιναν εις τήν επεκίνδυνον, ως εκ των συνεπειών της επί του νομισματος, χορήγησιν πιστώσεων εκ του έκδοστικού προνομίου, είτε άπ'εούθειας, είτε διά των άλλων Τραπεζών, ή ζήτησις τραπεζικού χρήματος παράμεινε κατά μέγα μέρος άνεκανοποιήτως.

Αι συνέπειαι εκ τής περιγραφείσης καταστάσεως συνοψίζονται :

α) εις τήν προσυγήν τής άνεκανοποιήτου έν τῇ τραπεζική άγορῃ ζητήσεως, εις τήν έξωτραπεζικήν άγοράν χρήματος, όπου αι συναλλαγαι έπραγματοποιούντο εις χρυσῆς λίρας μέ τόκον ύψηλότερον (2-1/2 = 6% μηνιαίως) και επί τῇ παροχῇ έσχυρων έγγυήσεων*

β) εις τήν πραγματοποίησιν κερδών από των Τραπεζών, αίτινες παρά τά ύψηλά των έξοδα έν συσχετίσει πρός τόν κύκλον των έργασιών των, τούς ύψηλούς τόκους.

οὐκ κατέβαλον εἰς τὴν Τραπεζαν τῆς Ἀλλόδοις καὶ εἰς τοὺς καταθέτας τῶν, καὶ τὰ βάρη τὰ ὀποῖα ἐπιβαρύνοντο ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ κράτους ἐπιβαλλομένων διατυπώσεων, ἦσαν εἰς θέσιν νὰ διανοείμουν καὶ μέρισμα, καὶ μάλιστα προκειμένου διὰ τὴν Τραπεζαν Ἀθηνῶν, ὑψηλότερον μέρισμα. εἶναι δικαίωμα ἕρπον νὰ διακηρυχθῆσθῆ ὅτι εἰς τὴν δυνατότητα διανομῆς τῶσον ὑψηλοῦ μέρισματος ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν συνέβαλεν ὁ καθαρῶς κερδοσκοπικὸς χαρακτῆρ ὃν περιεβάλλοντο ὅλαι αἱ συναλλαγῆ τῶν ἐν λόγῳ Τραπεζῆς.

Οἱ παράγοντες οἵτινες μεταπολεμικῶς προσέκλυσαν τὴν μεγάλην ταύτην δυσαναλογία μεταβῶ προσφορῆς καὶ ζητήσεως τραπεζικῶν πιστώσεων εἶναι βεβαίως γνωστοί. Ἐν ἄλλοις, ἢ μὲν μικρὰ προσφορὰ ὤφειλετο εἰς τὸ γεγονός ὅτι μεταπολεμικῶς τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἀποταμιεύσεως, ἥτις τῶσον ἐδοκιμασθῆ κατὰ τὸ παρελθόν, ἐπεσφίχθη τὴν ἐξασφάλισίν της εἰς χρυσῶς λίγρος καὶ ἄλλας αὐτοχρηματοδοτουμένους ἐπενδύσεις, ἐντὶ νὰ διοχετευθῆσθαι εἰς τὰς Τραπεζῆς. Ἡ δὲ ἠδῆ ἐξημένη ζητήσις ὤφειλετο εἰς αὐτὰ τῶσον νομισματικῶν (τὴν σπάνιν δηλαδὴ τῶν ἀγαθῶν καὶ τὰς δυσμενεῖς προβλέψεις διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τοῦ ἐθνικοῦ νομισματος, αἰτίνας καθίστων ἐπιβαρῆ τὴν ἀποθεματοποίησιν ἀγαθῶν καὶ τὴν ἀνάληψιν πιστώσεων), ὅσον καὶ ὄργανικῶν (τὴν ἄλλοκοσμικὴν δηλαδὴ διάρθρωσιν τῆς οἰκονομίας, ἥτις συνέβαλεν εἰς τὴν οὐλομένην τιμῶν εἰς τῶσον ὑψηλῶ ἐπίπεδο, ἄσχετα πρὸς τὸ κῶτος παραγωγῆς ἢ εἰσαγωγῆς, ὥστε τὰ περιθώρια τῶν ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν καθίστων ἐπιβαρῆ τὴν δανειστικὴν μὲ οἰονόμησιν ὑψηλῶν ἐπιτόκων).

Συνεπῶς, οἱ λόγοι τῶν ὑψηλῶν τόκων ἦσαν βαθύτατα νομισματικοὶ καὶ ὄργανικοι, ἀναφερόμενοι εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς οἰκονομίας. Αὐτοὶ διέτρεφον τοὺς ὑψηλοῦς τόκους, οἵτινες κατέληξαν νὰ συμπαρασύρῃ καὶ τοὺς τραπεζικοὺς τόκους καὶ νὰ δημιουργήσουν τὰ περιθώρια μεγάλων τραπεζικῶν ἐξόδων. Τὰ ἐξοδα ταῦτα ἦσαν συνεπῶς ἐπιβαρύνοντα τῆς οἰκονομικῆς ἀμικαλίας καὶ συνεχῶς ὑψώσεως τῶν τιμῶν.

Ἐπὶ τὸ καθῆκός τῆς ἀντιληθυρικῆς πολιτικῆς, τῆς ἐπὶ ταύτης προελεύσεως ἀναστροφῆς τῆς νομισματικῆς ψυχολογίας, τῆς ὀπιστάσεως τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ τῆς αὐτοχρηματοδοτήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἐξήμουργήθησαν συν-

θῆναι χαλαρώσεως τῆς ζήτησεως. * α) τούτου δὲ οὐ ἦτο δυνατόν νά προέλθῃ καί χαλάρωσις τοῦ τραπεζικοῦ τόκου ἔάν οὐδέν ἐκ τῶν κατωτέρω φαινομένων ἐπιπροσέδοι, δηλαδή, ἔάν : α) ἡ * ἀποδοτική Τράπεζα δὲν ἐξηναγμάζετο διὰ λόγους νομισματικοῦς νά περιορίσῃ τὰς διὰ τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν χορηγουμένας πιστώσεις πρὸς τὸ ἔμποριον καί τὴν βιομηχανίαν καί ἐκ τούτου δὲν προσκόδει μείωσιν τῆς προσφορᾶς τραπεζικῶν κεφαλαίων* β) ἔάν εἰς τὸν ὑποβιβασμὸν τοῦ τόκου δὲν ἀπετέλουσιν πρόσοδομα τὰ κατὰ τὴν περίοδον τῶν ὑψηλῶν τιμῶν καί τόκων ἐκτραπέυντα μεγάλα ἔσοδα τῶν Τραπεζῶν, τὰ ὅποια, λόγῳ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ κέρλου τῶν ἐργασιῶν, καθίσταντο πλέον ἀπάρδεκτα τῶσιν διὰ τὰς μὴ κερδοσκοπικῶς ἐργαζομένας Τραπεζίας, ὡς ἡ * ἑθνικὴ Τράπεζα, ὅσον καί διὰ τὴν οἰκονομίαν.

εἶναι συνεπῶς ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡδὴ τὰς κρατούσας οἰκονομικὰς συνθήκας ὄχι μόνον ἡ στενότης τοῦ χρήματος, ἀλλὰ καί τὰ δημιουργηθέντα ἔσοδα τῶν Τραπεζῶν ὀξύνουσιν ἄριστῶς ἔρια εἰς τὸν μετριασμὸν τοῦ τόκου. * ἂν δὲ τοιοῦτος μετριασμὸς ἐπιτελεσθῇ διὰ τῆς συγχώνευσως τῶν δύο Τραπεζῶν καί τῆς περικοπῆς τῶν ἔξόδων τῶν δὲν ἀπολαίεται ὅτι οὐδὲν ἐπιτελεσθῆν καί ποια μείωσις τοῦ κέρτους παραγωγῆς δι' ἐκείνας τὰς ἐπιχειρήσεις αἰτίας οὐδὲν ἐχρηματοδοθοῦντο μὲ τὰς σημερινὰς χρηματικὰς δυνατότητας τῆς νέας Τραπεζῆς. καί οὐδὲ μάλιστα δι' ὅλας, ἀλλὰ δι' ἐκείνας μόνον αἰτίας ἐργάζονται ἡδὴ συνθήκας ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ καί μεγάλης ἐλαστικότητος προσφορᾶς.

Τὸ βασικὸν ὅμως, κατὰ γενικὴν ἀναγνώρισιν, ζήτημα εἶναι, ὄχι νά δημιουργηθῇ μία πρόδοτος εἰσοδηματικῆ ἀνωμαλίᾳ διὰ τῆς πτώσεως ἀριστῶν μόνον τιμῶν (ἔάν αὕτη τελικῶς πραγματοποιηθῇ), ἀλλὰ πῶς ὁ μειωμένος τόκος νά ἐξασφαλισθῇ διὰ τὰς περισσοτέρας ἐπιχειρήσεις. * ὅπου καί αἱ Τράπεζαι οὐ εἶναι εἰς θέσιν νά καθοδηγήσουσιν τὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα διὰ μέσου τῆς βραχυπροδότου πιστεως, καί τὸ συναγωνιστικὸν πνεῦμα νά τονώσουσιν καί νά ἐξασφαλίσουσιν ὡς καί τὸ γενικὸν κῆτος νά ἐπιτύχουσιν ὥστε νά μὴ ἐξαρτᾶται πλέον εἰς τὴσιν ὅσον σήμερον ἔκτασιν ἡδὴ τὸ ὕψος τοῦ ἐπιτοκίου εἰς τὴν ἐλευθέρην ἀγοράν. Τοῦτο οὐδὲν ἐπιτελεῖται μὲ τὴν ἐπέκτασιν τῆς προσφορᾶς τραπεζικῶν πιστώσεων εἰς εὐρύτερους τομεῖς τῆς οἰκονομίας. * ἂν, συνεπῶς, ἡ συγχώνευσις τῶν δύο Τραπεζῶν πρόκειται νά ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν τοσαύτην μεταστροφὴν τῆς ἀποταμιεύσεως, ὥστε ἀντὶ αὐτῆς νά ἐπενδύεται εἰς χρυσῆς λίρας νά καταστῇ πρόδοτος, ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς συγ-

χωνεύσεως, να εισέλθω εις την νέαν Τράπεζαν και να προσφερῶ πρὸς καταθέσειν εις αὐτήν μὴ τὸν χαμηλὸν τόκον, ὅστις παρέχεται εἰς τραπεζικὰς καταθέσεις, ἀλλὰ τοῦ δημοτικοῦ τόκου, μὲ τὸν ὅποιον θὰ ἠδύνατο νὰ θαναίζηται εἰς τὴν ἐλευθέρῃ ἀγορᾷ, εἴτε ἡ συγχώνευσις θὰ εἴρωσκε τὴν δικαιοσύνην της.

* Ἐτι χῶς ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἐκ τοῦ γεγονότος και μόνον τῆς συγχωνεύσεως θὰ ἤρροντο οἱ λόγοι, οἱ νομισματικοὶ καὶ οἱ ἐργατικοί, οἵτινες ἀνεφέρθησαν ἀνωτέρω καὶ οἱ ὅποιοι προκαλοῦν τὴν ἀπομείκρυνσιν τῆς ἀποταμιεύσεως ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς ἀγαθοὺς, τὰς Τραπεζὰς. Διότι οἱ λόγοι, οἱ ὅποιοι προκαλοῦν σήμερα τὴν τοιαύτην κρίσιν τῆς ἀποταμιεύσεως εἶναι ἀκριβῶς οἱ λόγοι οἱ ὅποιοι προκαλοῦν, τουλάχιστον μακροπροσέχως, τὴν ἐπιδίωξιν τῶν ἀποταμιευτῶν ὅπως ἐξασφαλίσουν τὰς ἀποταμιεύσεις των εἰς χρυσῶς λίρας ἢ τὸν θανατικὸν εἰς χρυσῶς λίρας, ἐφ' ὅσον, πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν τοιαύτων θανατῶν, ἐπιτυγχάνονται πολὺ ἰσχυρότερα ἔγγυ' οἰσιν καὶ πολὺ σταθερότερα ἀντικρούματα ἢ ἐκείνα τὰ ὅποια εἶναι δυνατόν νὰ παρέσχουν αἱ Τράπεζαι, ἐκ τῶν σχέσεων πρὸς τὰς ὁποίας οἱ καταθέται δὲν ἔχουν εἰσὴ μικρὰς ἀναμνησεις ἐκ τοῦ παρελθόντος. * Ἀπόδειξιν τοῦτου ἀποταμιεῖ τὸ γεγονός ὅτι παρὰ τὰς συνθήκας τῆς νομισματικῆς σταθερότητος, αἵτινες ἐβήμασουργήθησαν, τουλάχιστον βραχυπροσέχως, ἐν τῇ οἰκονομίᾳ ἐλάχισται πράξεις εἰς ἐραχμῶς σημειοῦνται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἀγορᾷ, αἱ δὲ καταθέσεις τῶν Τραπεζῶν δὲν ἠδύνηθησαν ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1951.

Ἀιτιολογεῖται συνεπῶς τὸ συμπέρασμα ὅτι αἱ καταθέσεις τῆς νέας Τραπεζῆς δὲν πρόκειται νὰ εἶναι μεγαλύτεραι τοῦ συνόλου τῶν καταθέσεων τῶν δύο συγχωνευομένων Τραπεζῶν, ἢ δὲν εἶναι μικρότεραι. Διότι μὲγα μέρος τῶν καταθέσεων τῆς Ἑλληνικῆς θοφίλειται εἰς τὴν ἐπιστοσοῦνην καὶ τὴν ἀγάπη^{μὲ} τὴν ὅποιαν τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἑθνικοῦ, λόγῳ παραθέσεων καὶ ὀφείλων περιβάλλει τὴν Ἑλληνικὴν Τράπεζαν, παρὰ τὰ ἐπιναχθέντα κατ' αὐτῆς παντοχόθεν τραύματα.

* Ἄν συνεπῶς μία συγχώνευσις Τραπεζῶν ἐμίαινε τὰς δαπάνας των καὶ μέχρις ἄριστομένου σημείου καὶ τὸ κόστος τοῦ χρήματος, ἀντίστοιχος ὅμως μείωσις τῆς τιμῆς τοῦ θαναίζομένου χρήματος θὰ προῦπέθεταν ἀθήσειν τῆς προσφορᾶς, ἢ τουλάχιστον, ἀπολειπόμεν ἄσως τάσεως ἐκμεταλλεύσεως τῆς σήμεραν ὑφισταμένης στενότητος τοῦ τραπεζικοῦ κεφαλαίου.